

I Sympozjum Historia Elektryki

Gdańsk, 29-30 czerwca 2015

**WYBRANI, ZNANI TWÓRCY PATENTÓW, WYNAŁAZKÓW ORAZ NORM
NA WYDZIALE ELEKTRYCZNYM, ELEKTROTECHNIKI I AUTOMATYKI
POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ**

Witold PARTEKA

Politechnika Gdańska, Biblioteka Główna
tel.: 58 347 2995 e-mail: witparte@pg.gda.pl

Streszczenie: W artykule przedstawiono sylwetki wybranych znanych wykładowców Politechniki Gdańskiej z Wydziału Elektrycznego, Elektrotechniki i Automatyki. Ignacy Gościcki był jednym z pierwszych nauczycieli akademickich, a pozostałych sześć osób (Stefan Grudziecki, Andrzej Grono, Tadeusz Lipski, Ryszard Roskosz i Wojciech Winiarski oraz Jacek Żyborski) to studenci i absolwenci różnych roczników Wydziału Elektrycznego PG po 1945 r. Opublikowano ich zróżnicowane biografie, uwzględniające działalność zawodową, społeczną (z akcentem na przynależność do Stowarzyszenia Elektryków Polskich i pełnione tam funkcje) i kombatancką; przedstawiono etapy ich pracy naukowej i dydaktycznej oraz ogólną charakterystykę ich dorobku naukowo-badawczego. Zaprezentowano wykaz patentów, stworzenie szkoły naukowej z danej dziedziny, a także promotorstwo doktorów. Opisane osoby były pracownikami PG przez kilkadziesiąt lat, to współtwórcy Wydziału Elektrycznego oraz Wydziału Elektrotechniki i Automatyki. Jednakże, dzięki różnorodnym dokonaniom, ich zasługi znacznie wykraczają poza działalność na Politechnice Gdańskiej. Niektórzy z nich byli: pionierami polskiej elektryki, orędownikami odbudowy Gdańska i PG po 1945, a także osobami zasłużonymi przy elektryfikacji Żuław i ich odwodnieniu po 1945 r.

Słowa kluczowe: wykładowcy Politechniki Gdańskiej, elektrotechnika, aparaty elektryczne, energoelektronika, Stowarzyszenie Elektryków Polskich.

1. WSTĘP

W niniejszym artykule przedstawiam szczegółowe życiorysy i dokonania znanych osób, wybranych spośród wielu wykładowców akademickich obecnych po 1945 r. w historii Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej (od 1996 r. - po zmianie nazwy – znanego jako Wydział Elektrotechniki i Automatyki). Prezentuję sylwetki: prof. dr. hab.inż. Andrzeja Grono, prof. nadzw. dr. inż. Stefana Grudzieckiego, prof. mgr inż. Ignacego Gościckiego, dr. hab. inż. Stefana Roskosza, prof. dr. hab. inż. Wojciecha Winiarskiego, prof. dr. hab. inż. Jacka Żyborskiego i prof. zw. dr. inż. Tadeusza Lipskiego. Łączy ich zarówno praca zawodowa w branży elektrycznej, jak i zawód nauczyciela akademickiego. Istotnym aspektem była także ich służba dla Polski: w młodości w Wojsku Polskim, a następnie w okresie I i II wojny światowej oraz wynikająca stąd działalność w organizacjach kombatanckich. Wydaje się, więc, że są to osoby warte szczególnego opisanie. Ich różne drogi życiowe posłużyły do zaprezentowania złożonych szkiców biograficznych.

2. IGNACY GOŚCICKI

Ignacy Gościcki (19 VI 1897 Płock – 12 XI 1983 Gdańsk), nauczyciel, naukowiec, specjalista sieci elektroenergetycznych i elektrotechniki.

W 1915 r. zdał maturę w gimnazjum męskim w Płocku. Żołnierz Polskiej Organizacji Wojskowej (1916-1918), w Wojsku Polskim – szeregowy, ułan, plutonowy, podchorąży IV Pułku Ułanów (1918-1920), żołnierz w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. Studia wyższe na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej ukończył w 1930 r. – inżynier elektryk.

Pracował w firmie Prasa Polska S.A., a w elektrowni w Domu Prasy w Warszawie jako maszynista rotacyjny i konserwator urządzeń (1926-1930). W latach 1930-1935 był kierownikiem Elektrowni Miejskiej w Ostrowi Mazowieckiej. Pracował w Zjednoczeniu Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego w Skarżysku-Kamienniej: zastępca kierownika ruchu i budowy linii przesyłowej 150 kV - pierwszej w kraju w 1937 r. – zastępca dyrektora (1935-1939), kierownik pod zarządem niemieckim i polskim (1939-1944, II-IV 1945). W lipcu 1944, zagrożony aresztowaniem, wyjechał do Warszawy. Podczas Powstania Warszawskiego aresztowany i wywieziony do obozu pracy w Brandenthal (Dolny Śląsk koło Milicza). W styczniu 1945 r. uciekł z obozu, powrócił do Skarżyska –Kamienniej. Od 1945 r. żył w Gdańsku.

W latach 1947-1968 pracował na Politechnice Gdańskiej, gdzie pełnił funkcje: prodziekana do spraw młodzieży Wydziału Elektrycznego (1951-1956), kierownika Katedry Elektryfikacji Gospodarki Rolnej i Rolnictwa (1951-1953), członka i przewodniczącego Komisji Weryfikacyjno-Egzaminacyjnej na stopień inżyniera (1949-1955). W 1950 r. został zastępcą profesora, w 1957 r. - docentem. W 1967 r. przeszedł na emeryturę.

Autor kilkunastu opracowań i ekspertyz na temat sieci elektrycznych, elektroenergetyki, elektrotechniki. Promotor 2 doktorów. Autor polskiej normy PN/E-19001/1950 – słupy drewniane.

W okresie 1945-1951 zatrudniony w Zjednoczeniu Energetycznym Okręgu Pomorskiego w Gdańsku, Zjednoczeniu Energetycznym Okręgu Nadmorskiego jako: zastępca kierownika Grupy Morskiej, szef działu sieci, dyrektor eksploatacji(1949-1950).W 1951 dyrektor Zakładu Sieci Gdańsk, w latach 1951-1960 pracował w Zakładzie Energetycznym w Gdańsku. Zasłużony w: odbudowie sieci elektrycznych na Żuławach w okresie 1945-1947 (na

polecenie inż. Eugeniusza Kwiatkowskiego - Delegata Rządu do Spraw Wybrzeża), co było warunkiem uruchomienia stacji pomp i odwodnienia Żuław, reelektryfikacji i elektryfikacji wsi województwa gdańskiego. W latach 1948-1950 nauczyciel w Gimnazjum i Liceum Elektrycznym oraz Szkole Rzemiosł Budowlanych w Gdańsku.

Członek Komitetu Elektryfikacji Polski PAN. W Stowarzyszeniu Elektryków Polskich (SEP) w latach (1930-1983) był m.in.: prezesem oddziału Radom-Kielce z siedzibą w Skarżysku-Kamiennej (1938-1939), jednym z organizatorów oddziału gdańskiego SEP w 1945 r.; w latach 1959-1961 prezes oddziału gdańskiego, w okresie 1962-1966 członek Zarządu Głównego SEP w Warszawie.

Odnaczone m.in.: Krzyżem Walecznych (1920), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1945), Medalem X-lecia Polski Ludowej (1955).

Pochowany na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku.

3. ANDRZEJ GRONO

Prof. dr hab. inż. Andrzej Grono (23 VI 1938 Zamość). Naukowiec, specjalista z zakresu elektrotechniki i automatyki elektroenergetycznej, elektroautomatyki, automatyki i robotyki.

Absolwent Technikum Budowy Maszyn w Elblągu (1956). W 1956-1958 pracował w Odlewni żeliwa „Niekłań” w Wołowie (obecnie Fabryka Radiatorów w Stąporkowie). Dyplom mgr inż. elektryka uzyskał na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej w 1963 r. W 1972 r. uzyskał doktorat, a w 1993 r. habilitację na tym wydziale. Od 1994 r. profesor nadzwyczajny, od 2002 r. profesor. W latach 1963-2008 pracował na Politechnice Gdańskiej. W okresie 1985-1986 w PP „Polcarga” na budowie elektrowni wodnej Haditha na Eufracie w Iraku. Na PG pełnił m.in.: funkcję prodziekana ds. nauki na Wydziale Elektrycznym (1993-1996).

Autor i współautor ponad 165 publikacji, w tym 1 książki (*Komputerowa synchronizacja prądnic*, Gdańsk 2001) i 2 skryptów, redaktor publikacji jubileuszowych Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG (2005). Promotor 6 doktorów. Twórca, współtwórca 36 patentów (10 własnego autorstwa), m.in.: Sposób realizacji nacisku fazowego podczas automatycznej synchronizacji obiektów elektroenergetycznych (2004), Sposób automatycznej synchronizacji obiektów elektroenergetycznych (2001), Sposób realizacji sygnału załączającego wyłącznik mocy przy synchronizacji (31.12.1993), Sposób realizacji stałego czasu wyprzedzenia w automatycznym synchronizatorze obiektów energetycznych prądu przemiennego (31.01.1987), Sposób impulsowej synchronizacji prądów synchronicznych (15.12.1976), Tranzystorowy przekaźnik czasowy z kompensacją wpływu wahań napięcia zasilającego opóźnianie czasowe (28.02.1968) oraz 1 niepublikowanej książki i 210 opracowań niewydanych. Twórca, współtwórca wdrożeń m.in.: Przełącznik czasowy typ RT-4-51 (Huta Warszawa 1966), Sposób wyznaczania chwil zgodności fazowej dwóch napięć przemiennych o różnych pulsacjach (Zakłady Okrętowych Urządzeń Elektrycznych ELMOR Gdańsk).

Członek m.in.: Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, Stowarzyszenia Elektryków Polskich, Komitetu Automatyki Elektroenergetycznej PAN. Odnaczone m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi (1984),

Krzyżem Kawalerskim Orderu odrodzenia Polski (1995), Medalem za Zasługi dla PG (2009).

4. STEFAN GRUDZIECKI

Prof. dr inż. Stefan Grudziecki (4 VIII 1919 Pawłów - 1996 Gdańsk). Naukowiec, specjalista z zakresu elektrotechniki, energoelektroniki i aparatów elektrycznych. Absolwent Gimnazjum Humanistycznego im. J. Chreptowicza w Ostrowcu Świętokrzyskim (1937). Od 1938 r. student Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej. W latach 1939-1944 w rodzinnej wsi. Uczestnik Powstania Warszawskiego. Od 1945 r. w Gdańsku. Dyplom mgr inż. elektryka uzyskał na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej w 1947 r. W latach 1947-1989 pracował na Politechnice Gdańskiej. W 1954 r. uzyskał doktorat na Wydziale Elektrycznym PG, od 1957 r. docent, od 1969 r. profesor nadzwyczajny. Na PG pełnił funkcję kierownika: Zakładu Łączników Wysokiego Napięcia (1952-1955), był twórcą Katedry Wysokich Napięć i Przyrządów Rozdzielczych (1962-1968), Zakładu Aparatów Elektrycznych i Urządzeń Trakcyjnych (1968-1975; 1978-1987). Autor i współautor 33 publikacji na temat odgromników wydmuchowych, bezpieczników gazowydmuchowych, generatorów elektro-gazodynamicznych. Promotor 6 doktorów.

Konstruktor odgromników wybuchowych do ochrony odgromowej sieci wiejskich. Twórca i współtwórca 19 patentów (łączniki wysokiego napięcia, odgromniki, generatory pojemnościowe), dwóch europejskich, m.in.: Bezpiecznik gazujący wysokiego napięcia (1956), Elektryczny odłącznik mocy z komorą gazującą (1956), Trójbiegunowy łącznik elektryczny (1956), Zespół wyłącznika mocy i odłącznika wysokiego napięcia typu napowietrznego (1960), Materiał izolacyjno-gazujący (1960 - patent na NRD - 1961- Gasbildendes Isoliermaterial), Odgromnik wydmuchowy rurowy szczelinowo-śrubowy (1958), Odgromnik wydmuchowy rurowy (1958), Odgromnik wydmuchowy rurowy o wysokiej górnej granicy prądowej (1959), Odgromnik wydmuchowy typu wiszącego (1959), Zespół przeciwnapięciowy (1962), Generator elektrohydrodynamiczny (1960), Generator pojemnościowy wysokiego napięcia (1962), Zespół odłączników i bezpieczników wysokiego napięcia typu napowietrznego Bezpieczniko-zmiennik wysokiego napięcia (10.04.1971), Wysokonapięciowy wysokotemperaturowy generator elektrodynamiczny (15.12.1970), Wysokonapięciowe urządzenie zabezpieczające (31.03.1970), Generator elektrodynamiczny (8.05.1969), Wysokonapięciowy bezpiecznik gazujący (20.10.1967). Autor i współautor 10 wdrożeń, m.in.: odgromników wydmuchowych i bezpieczników gazowydmuchowych, produkowanych w latach 1953-2007 m.in. w Zakładzie Remontowym Energetyki w Gdańsku.

Konstruktor aparatów elektrycznych wysokiego napięcia, aparatury gazowydmuchowych, odgromników i bezpieczników wysokonapięciowych. Współautor norm aparatury gazowydmuchowej. Konsultant w Instytucie Energetycznym - Oddział Gdańsk (1953-1955). Odnaczone m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984), odznaką Zasłużonego Racjonalizatora Produkcji (1972). Gdańszczanin roku 1966. Członek ZBOWiD – koło na PG (od 1990 r. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych).

Pochowany na cmentarzu w Pawłowie koło Starachowic.

5. TADEUSZ LIPSKI

Tadeusz Lipski (3 II 1925 Odessa- 4 VI 2001 Gdańsk), naukowiec, specjalista z zakresu bezpieczników i ograniczania prądów zakłóceń, profesor Politechniki Gdańskiej.

W 1941 r. ukończył szkołę średnią w Odessie. W latach 1943-1945 żołnierz I Armii Wojska Polskiego w ZSRR, kontuzjowany dotarł aż do Berlina. Studia na Politechnice Odeskiej (Odeski Instytut Elektro-Mechaniczny), od 1945 student Wydziału Mechaniczno-Elektrycznego Politechniki Warszawskiej z siedzibą w Lublinie. Dyplom mgr inż. elektryka (specjalność: konstrukcje) uzyskał na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej w 1946 r. Od 1945 r. w Gdańsku. W 1945-1946 pracował w Głównym Urzędzie Morskim w Gdańsku (p.o. inspektora elektrotechnicznego Wydziału Żeglugi). Od 1946 do 1995 na Politechnice Gdańskiej. W 1954 r. doktorat na Wydziale Elektrycznym, w 1954 r. został zastępcą profesora, w 1956 r. - docentem, w 1968 r. - profesorem nadzwyczajnym, a w 1977 r. profesorem zwyczajnym. Na Politechnice Gdańskiej pełnił funkcje: kierownika Zakładu Aparatów Niskiego Napięcia (1953-1968), dyrektora Katedry Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych i Urządzeń Trakcyjnych (1968-1969), Instytutu Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych (1969-1978), kierownika Katedry Aparatów Elektrycznych (1991-1994) i dziekana Wydziału Elektrycznego (1978-1981). Stworzył polską szkołę naukową w dziedzinie bezpieczników i ograniczania prądów zakłóceń. Współautor 6 norm bezpiecznikowych oraz słownictwa z zakresu aparatów elektrycznych.

Autor i współautor ponad 130 publikacji na temat bezpieczników, diod aparatów elektrycznych, w tym 4 książek (m.in. *Kucie na kowarkach*, Warszawa 1979). Promotor 9 doktorów. Twórca, współtwórca 27 patentów krajowych, 2 zagranicznych, wdrożeń, m.in.: Topika bezpiecznikowego o dużej zwarciowej zdolności wyłączenia (1.12.1979), Układu samoczynnych zabezpieczeń zwarciowych samoczynnego ponownego załączania (15.07.1978), Sposobu i urządzenia do wytwarzania taśm topikowych (30.04.1982), Walcarki do przewężeń szczególnie taśm topikowych (5.06.1986), Wskaźnika topikowego o dużej sile działania zwłaszcza bezpieczników wysokiego napięcia (20.09.1982), Urządzenia do szybkiego ograniczania wyłączenia prądów zwarciowych (27.02.1998), Wysokonapięciowego bezpiecznika gazowego różnicociśnieniowego (30.04.1992), Bezpiecznika topikowego o dużej zwarciowej zdolności wyłączenia (28.06.1991), Bezpiecznika topikowego dwusieczkowego szczególnie do wyłączenia prądów przeciążeniowych (30.04.1991).

Twórca wdrożeń: Niskonapięciowe bezpieczniki ograniczające różnych klas i automaty do ich produkcji, bezpieczniki trakcyjne 3 kV napięcia stałego. Autor serii niskonapięciowych bezpieczników zwłocznych. Twórca światowej teorii naukowej: Działania konwencjonalnych bezpieczników topikowych przy przeciążeniach i zwarciach - cytowanej w wielu podręcznikach. Opracował oryginalny układ, oparty na szybkich wyłącznikach tyrystorowych, przełącznika dużej mocy w aparacie elektrycznym wdrożonym w okrętownictwie. Konstruktor różnych typów

bezpieczników. Konsultant zakładów produkcji bezpieczników w kraju.

Członek wielu organizacji naukowych i zawodowych, m.in.: Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1990-1993), Komitetu Elektrotechniki PAN, Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, Stowarzyszenia Elektryków Polskich - oddział w Gdańsku (1946-2001). Wykładał na wielu uczelniach zagranicznych w Niemczech i Wielkiej Brytanii, m.in. 10 lat w Technische Hochschule Ilmenau (Niemcy), przebywał na uniwersytetach: Braunschweig, Darmstadt, Glasgow, Sheffield, Preston, Bolton.

W latach 1952-2000 współpracował z Instytutem Elektrotechniki, Zakładem Elektrotechniki Morskiej w Gdańsku (w 1952-1968 kierownik Pracowni Bezpieczników), od 1968 r. w Radzie Naukowej. Członek założyciel, przewodniczący i sekretarz FUSE CLUB (międzynarodowa organizacja z udziałem specjalistów z zakresu tematyki bezpieczników): 1973-1999. Laureat Nagrody Państwowej I stopnia, zespołowej (1964, 1966) i Nagrody Wojewody Gdańskiego w dziedzinie nauki (1978). Członek Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych – koło na PG (1993-2001), NSZZ „Solidarność” na PG (1980-1981, 1990-2001).

Odniesiony m.in.: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1973), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1985), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1993), medalem „Za udział w walkach o Berlin” (1975), odznaką „Weteran walk o niepodległość” (1995), złotą odznaką honorową Stowarzyszenia Elektryków Polskich – SEP (1975).

Pochowany na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku.

6. RYSZARD ROSKOSZ

Ryszard Roskosz (15 X 1936 Stasin, powiat Kraśnik). Naukowiec, specjalista z zakresu elektrotechniki i metrologii. Absolwent Technikum Budowlanego w Lublinie (1959). Dyplom mgr inż. elektryka uzyskał na Wydziale Elektrycznym PG w 1965 r., w 1975 r. doktorat (tamże), a w 1996 r. habilitację na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki PG. Od 1996 r. profesor nadzwyczajny. W latach 1953-1961 pracował w Przedsiębiorstwie Robót Elektrycznych „Elektromontaz” w Lublinie. W latach 1966-2007 zatrudniony na Politechnice Gdańskiej, gdzie pełnił funkcje: kierownika Katedry Miernictwa Elektrycznego, Metrologii i Systemów Informacyjnych (1997-2007). Autor, współautor ponad 130 publikacji na temat elektrotechniki, metrologii, w tym skryptu: *Miernictwo elektryczne; laboratorium*, Gdańsk 2001.

W latach 1979-1982 był profesorem na University of Basra w Iraku. Profesor nadzwyczajny w: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Elblągu oraz na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy.

Autor i współautor ponad 130 publikacji naukowych, 21 patentów, 8 patentów w seryjnej produkcji, promotor 1 doktora. Tematyka naukowa: metrologia, pomiary elektroenergetyczne, jakość energii elektrycznej.

Członek Komitetu Metrologii i Aparatury Naukowej PAN – sekcji Podstawowe Problemy Metrologii, The Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej.

7. WOJCIECH WINIARSKI

Wojciech Winiarski (13 I 1921 Lwów – 22 IV 2007 Gdańsk), naukowiec, specjalista z dziedziny elektrotechniki i aparatów elektrycznych.

W 1939 r. zdał maturę w Korpusie Kadetów w Rawiczu, potem ukończył kurs podchorążych. Żołnierz wojny obronnej w 1939 r., w latach 1939-1942 w stalagu I A w Stablack (obecnie: Kamińsk, Stablawki), skąd uciekł w 1942 r. Żołnierz-porucznik Armii Krajowej, partyzant w lasach pod Kielcami.

Od 1945 r. w Gdańsku. W 1946 r. żołnierz Straży Akademickiej na PG, gdzie pełnił funkcję drużynowego. Studia wyższe na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej ukończył w 1950 r. – mgr inż. elektryk.

W latach 1950-1952, 1958-1996 pracował na Politechnice Gdańskiej. Na Wydziale Elektrycznym PG w 1964 uzyskał doktorat, a w 1988 r. habilitację. Od 1970 r. docent, od 1989 r. - profesor nadzwyczajny, a od 1990 r. - profesor. W latach 1987-1990 prodziekan do spraw kształcenia Wydziału Elektrycznego, w okresie 1972-1978 zastępca dyrektora Instytutu Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych, w latach 1987-1991 kierownik Katedry Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych. Na emeryturę przeszedł w 1991 r.

Autor i współautor kilkudziesięciu publikacji z zakresu elektrotechniki i aparatów elektrycznych, w tym 1 skryptu (*Problematyka obliczania kompleksowych indukcyjności i reaktancji zwojnicowych przekładników indukcyjnych*, Gdańsk 1988). Współautor (z: S.Szporem, H.Dzierżkiem) książki: *Technika wysokich napięć*, Warszawa 1967. Współtwórca, twórca 6 patentów, w tym: Urządzenia do oscylografowania zmian temperatury przewodników elektrycznych (30.06.1975), Urządzenia ferromagnetycznego do wywierania docisku zwłaszcza do układów stykowych (29.11.1986), Urządzenia ferromagnetycznego zwłaszcza do układów stykowych (30.11.1976), Sposobu i urządzenia do zasilania mikroprocesorowych układów do pomiarów i zabezpieczeń (30.04.2001). Promotor 3 doktorów. W 1958 wybudował (pierwszą w kraju) zwarciownię prądu stałego na Wydziale Elektrycznym PG.

W latach 1952-1958 w Instytucie Elektrotechniki – oddział w Gdańsku. Członek organizacji naukowych i zawodowych, m.in.: Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Członek Związku Kombatanów i Byłych Więźniów Politycznych RP – koło na PG (1990-2007 przewodniczący).

Odnaczony m.in. Krzyżem Partyzanckim (1946), Krzyżem Armii Krajowej (1990), Złotym Krzyżem Zasługi (1959), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1988), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1991), Zasłużonym dla Ziemi Gdańskiej (1990).

Zmarł w 2007 r. w Gdańsku, pochowany na cmentarzu Srebrzysko.

8. JACEK ŻYBORSKI

Jacek Żyborski (12 IV 1929 Poznań – 5 VIII 2013 Gdańsk) naukowiec, specjalista z zakresu elektrotechniki i energoelektroniki, profesor Politechniki Gdańskiej. Absolwent Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Krzywoustego w Słupsku (1948 r.). Dyplom mgr. inż.

elektryka uzyskał na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej w 1954. W 1954-1999 pracował na Politechnice Gdańskiej. W 1968r. na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej uzyskał doktorat, a w 1982 r. habilitację. Od 1990 r. profesor nadzwyczajny, od 1996 r. profesor, od 2002 r. na stanowisku profesora zwyczajnego.

Na Politechnice Gdańskiej pełnił funkcje: zastępcy dyrektora (1983-1984) i dyrektora Instytutu Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych (1984-1991), kierownika Katedry Aparatów Elektrycznych (1994-1999). Autor, współautor ponad 216 publikacji na temat aparatów elektrycznych, elektrotechniki; w tym 5 książek, 1 skryptu, m.in.: autor *Łączenie bezstykowe w Polsce*, Gdańsk 1982. Promotor 2 doktorów. Twórca, współtwórca 14 patentów, m.in.: Ultraszybki łącznik zestykowy (31.01.2002), Urządzenie do szybkiego ograniczania wyłączania prądów zwarciovych (27.02.1998), Szybki, kontraktonowy przełącznik nadprądowy (15.01.1979), Układ samoczynnych zabezpieczeń zwarciovych samoczynnego ponownego załączania (15.07.1978), 1 wdrożenia: Elektryczny akumulacyjny ogrzewacz wody – Przedsiębiorstwo Robot Instalacyjno-Montażowych Budownictwa Rolniczego (15.03.1973) i wdrożeń zastosowanych w trakcji elektrycznej. Opracował (wraz z zespołem) najszybszy na świecie wyłącznik hybrydowy zestykowy niskiego napięcia. Odnaczony m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi (1985), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1993).

Pochowany na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku.

9. PODSUMOWANIE

Przedstawione powyżej biogramy wybranych postaci związanych z Wydziałem Elektrycznym (od 1996 r. Wydział Elektrotechniki i Automatyki) Politechniki Gdańskiej szczegółowo ukazują ich pracę zawodową i społeczną. Opisano ich działalność naukową, badawczą i dydaktyczną (kształcenie absolwentów oraz doktorów nie tylko w Polsce). Uwzględniono pełnione przez te osoby funkcje kierownicze na wydziale; przedstawiono profil ich zawodowej i naukowej pracy związanej z elektryką, jej różnymi działami i specjalnościami. Ten syntetyczny artykuł może posłużyć do pogłębionych prac dokumentacyjnych na potrzeby publikacji na temat tych nauczycieli akademickich czy historii Wydziału Elektrycznego (Elektrotechniki i Automatyki) PG.

10. ŹRÓDŁA OSOBOWE

1. Archiwum Politechniki Gdańskiej. Akta osobowe., Wojciecha Winiarskiego, Jacka Żyborskiego, Stefana Grudzieckiego.
2. Sekcja Historyczna Biblioteki Głównej PG. Teczka osobowa nr 98: Tadeusz Lipski. Teczka osobowa nr P 302: Ignacy Gościcki.

11. BIBLIOGRAFIA

1. Gliński M., Kukliński J.: Kronika Gdańska 997-2000, t. II, 1945-2000, Gdańsk 2000.
2. Grono A. (red.). Wydział Elektrotechniki i Automatyki wczoraj i dziś. Księga jubileuszowa 1904-2004, Gdańsk 2004.
3. Kapuścik J. (red.). Współcześni uczeni polscy. Słownik biograficzny. T.4. S-Ż, Warszawa 2002.

4. Kwiatkowski E., Diariusz. Przygotował do druku, przypisami oraz biografią E. Kwiatkowskiego poprzedził Z. Machaliński, Gdańsk 1988.
5. Latoszek M. (red.): Siedemdziesiąt pięć lat Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, 1922-1997. Księga pamiątkowa, Gdańsk 1998.
6. Musiał E.(red.): Wielkość i skromność. Pamięci profesora Stanisława Szpora, Gdańsk 2007.
7. Parteka W.: Wykaz patentów pracowników Politechniki Gdańskiej w latach 1953–2010. Źródło www: Biblioteka Główna Politechniki Gdańskiej, Katalog prac naukowo – badawczych Politechniki Gdańskiej, 2011, Patenty (wydruk komputerowy w zbiorach autora).
8. Politechnika Gdańska 1945-1955. Księga pamiątkowa, red. M. Des Loges, T. Rubczak, R. Szewalski, S. Szpor, Warszawa 1958.
9. Politechnika Gdańska 1945-1970. Księga pamiątkowa, Gdańsk 1970.
10. Politechnika Gdańska 50 lat. Wczoraj, dziś i jutro. Rok jubileuszowy 1994/95, Gdańsk 1995.
11. Stryczyński M.: Gdańsk w latach 1945-1948. Odbudowa organizmu miejskiego. Gdańsk 1981.
12. Wydarzyło się w Gdańsku 1901-2000. Jeden wiek w jednym mieście, Gdańsk 1999.
13. Wydział Elektrotechniki i Automatyki. Jubileuszowa księga absolwentowi 1945-2005, Gdańsk 2005.
14. Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej nr 24. Seminarium. Postępy w technice wysokich napięć. 100 rocznica urodzin profesora Stanisława Szpora. Gdańsk 2008.
15. Związek Bojowników o Wolność i Demokrację. Koło przy Politechnice Gdańskiej. Członkowie, Gdańsk 1974.

SELECTED KNOWNED CREATORS OF PATENTS, INVENTIONS AND NORMS AT THE FACULTY OF ELECTRONICS AND FACULTY OF ELECTRICAL AND CONTROL ENGINEERING OF GDANSK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

The paper presents the profiles of selected academics (Ignacy Gościcki, Stefan Grudziecki, Andrzej Grono, Tadeusz Lipski, Stefan Roskosz, Wojciech Winiarski and Jacek Żyborski) from the Faculty of Electronics, later on the Faculty of Electrical and Control Engineering, at Gdansk University of Technology (GUT). Along with a detailed description of their professional careers, presented biographies also describe their social work (mainly the membership in the Association of Polish Electrical Engineers and the positions held), military service and activity as veterans. The steps of their scientific and teaching careers, as well as key scientific research achievements are described. The lists of their patents, the creation of a scientific school in the field of electrical engineering, and activity as PhD advisors are also presented. Ignacy Gościcki was one of the first academic teacher, Stefan Grudziecki and Tadeusz Lipski were one of the first students, later academic teacher and while, Andrzej Grono, Ryszard Roskosz, Wojciech Winiarski and Jacek Żyborski were among the students and graduates of the Faculty of Electronics at GUT after 1945. They worked at GUT for several years, co-creating the Faculty of Electronics and the Faculty of Electrical and Control Engineering. However, the achievements of these three persons go far beyond their activity at GUT. They were the pioneers of electronics, of the reconstruction of Gdańsk and GUT after 1945, and of the new energy sources after 1945.

Keywords: lecturers at Gdansk University of Technology, electrical engineering, devices electricals, Association of Polish Electrical Engineers.